dosarul nr. **3-2763/21**

H O T Ă R Â R E

În numele Legii

02 mai 2023 mun. Chişinău

Judecătoria Chişinău (sediul Rîşcani)
Instanța specializată pentru exainarea acțiunilor în contencios administrativ
Preşedintele şedinţei, judecătorul Avasiloaie Tatiana
grefier Onica Victoria

exainând în ședință publică acțiunea în contencios administrativ depusă la data de 08.10.2021 de Malic Irina împotriva Regimentului de Stat Major ”General de brigadă Nicolae Petrică” și Marelui Stat Major al Armatei Naționale a RM cu privire la anularea pct.4 din ordinul 302 din 05.08.2021 prin care s-a aplicat sancțiunea disciplinară ”observație”, încasarea în mod solidar a prejudiciului material în sumă de 3900 lei, încasarea în mod solidar a prejudiciului moral în sumă de 90000 lei, încasarea cheltuielilor de judecată,

În ședință s-au prezentat:
reclamanta Malic Irina,
reprezentantul reclamantei, avocatul Vasile Albu,
reprezentantul Regimentului de Stat Major ”General de brigadă Nicolae Petrică”, Alexandr Maxim,
reprezentantul Marelui Stat Major al Armatei Naționale a RM, Zaporojan Viorel.

a constatat:

Pretențiile reclamantei.

La data de 08.10.2021, concretizată la 18.10.2022, 03.02.2023, Malic Irina a depus cerere de chemare în judecată împotriva Regimentului de Stat Major ”General de brigadă Nicolae Petrică” și Marelui Stat Major al Armatei Naționale a RM cu privire la anularea pct.4 din ordinul 302 din 05.08.2021 prin care s-a aplicat sancțiunea disciplinară ”observație”, încasarea în mod solidar a prejudiciului material în sumă de 3900 lei, încasarea în mod solidar a prejudiciului moral în sumă de 90000 lei, încasarea cheltuielilor de judecată.

În fapt, indică că la data de 05.08.2021, prin ordinul nr. 302 aprobat de către comandantul Regiment de Stat Major (şef tabăra militară), colonelul Andrian BALAN, în privinţa ei a fost aplicată sancţiunea disciplinară sub formă de „observaţie”. Motivul emiterii ordinului în cauză a servit un mesaj-video cu caracter umoristic montat şi plasat de către ea pe reţelele de socializare în ziua de 24.07.2021, prin care și-a exprimat opinia personală şi revolta asupra unor ilegalităţi care au loc în cadrul Armatei Naţionale, unde în special s-a referit la Orchestra Prezidențială, unde activează din anul 2012.

Menționează că, mesajul-video în cauză l-a montat şi l-a plasat pe retelele de socializare pentru a fi auzită, deoarece pe parcursul a.c. a înaintat un şir de petiţii către conducerea Ministerului Apărării şi Regimentului de Stat Major despre politica de cadre şi acordare a gradelor militare a corpului de ofiţeri în cadrul Orchestrei Prezidențiale prin metode ilegale, la care a primit nişte răspunsuri formale, fără întreprinderea unor măsuri concrete care ar contribui la stabilirea faptelor ilegale cu caracter coruptibil şi atragerea la răspundere a persoanelor care au comis aceste acţiuni ilegale. La montarea şi plasarea acestui mesaj-video a ţinut cont de prevederile normelor legale stipulate în Constituția R. Moldova, Legea nr.64/23.04.2010 cu

privire la libertatea de exprimare, Hotărârea Plenului Curţii Supreme de Justiţie nr.7 din 24.12.2012, Codul civil al R. Moldova ș.a.

Consideră că sancțiunea disciplinară în privinţa ei, în mod evident constituie o răzbunare din partea colonelului A.Balan, deoarece imediat după apariţia acestui mesaj-video, în ziua de luni, 26.07.2021, acesta a convocat o şedinţă specială la care a fost atrasă pentru a da explicaţii referitor la acest filmuleţ. În cadrul acestei şedinţe, colonelul A.Balan a declarat că el este „infanterist", dar nu „artilerist", aşa cum s-a exprimat ea în acest mesaj-video, fapt care demonstrează că el se simte vizat în acest filmulet. Încercarea ei de a explica că filmuleţul poartă un carcater satiric şi că această noţiune de „artilerist " a fost pronunţată special, pentru a nu face trimitere la o persoană concretă, nu a avut succes, deoarece în adresa ei au fost aplicate doar presiuni, intimidări, acţiuni de hărțuială şi umilință, fiind supusă şi unei proceduri de testare psihologică de către un specialist în acest domeniu.

Menționează că după procedura batjocoritoare de testare psihologică, la indicaţia colonelului A.Balan, a fost organizată o anchetă de serviciu referitor la mesajul-video, unde timp de două zile a fost supusă unor interogări cu elemente de forţare pentru a depune nişte informaţii false referitor la montarea mesajului-video. În cadrul acestor interogări, în ziua de 27.07.2021, i-au fost prezentate două ordine (nr. 137 din 26.04.2011 şi nr. 20 din 23.03.2012), pe care le-a văzut şi a semnat că a făcut cunostintă pentru prima dată, dar i-a fost declarat că le-aş fi încălcat la montarea şi plasarea mesajului-video. Mai mult ca atât, în timpul interogării i-a fost propus un text fals în scris pe care să-l introducă în nota explicativă, fapt pe care l-a refuzat, dar în conţinutul ordinului de aplicare a sancțiunii se regăsește acel neadevăr care îi era impus să-l confirme în scris.

Astfel, reclamanta susține că la emiterea ordinului nr.302/05.08.2021, nu s-a ţinut cont de faptul că ordinele menționate, care în viziunea ei contravin prevederilor Constituției R. Moldova şi Legii cu privire la libertatea de exprimare, i-au fost aduse la cunoștință abia în ziua de 27.07.2021, adică după plasarea filmuleţului pe reţelele de socializare, şi că neaducerea din timp la cunoştinţă a acestor ordine efectivului militar, aşa cum este stipulat în conținutul acestor ordine în p. 5 şi p. 4, reprezintă o neglijență în serviciu din partea şefilor responsabili pentru aceasta, în partea motivantă a ordinului prin care i-a fost aplicată sancțiunea disciplinară, se regăseşte anume faptul că a încălcat prevederile acestor ordine.

Consideră că, astfel, colonelul A. Balan a profitat de calitatea sa de şef pentru a aplica măsuri cu elemente de abuz de putere, fără a ţine cont de prevederile art. 7, alin. 3 din Regulamentul disciplinei militare, unde este stipulat că comandantul (şeful) trebuie să fie atent fata de subalterni, să le cunoască problemele și necesitățile, să contribuie la satisfacția acestora, să nu permită brutalitate față de subalterni și lezarea demnității lor personale, să le servească permanent drept exemplu de respectare cu strictețe a Constituției, a altor legi, a jurământului militar, a regulamentelor și ordinelor (dispozițiilor) militare, să servească drept exemplu de purtare morula, onestitate, modestie şi echitate, iar art. 66 prevede că comandantul (şeful) nu trebuie să admită grabă la aplicarea sancțiunii şi nici lezarea demnității subalternului. Mai mult ca atât, dacă A. Balan, sau altă persoană responsabilă din cadrul MA, care în filmuleţul cu pricina se consideră defăimat, urma să respecte normele legale stipulate în art. 15 din Legea nr.64/23.04.2010 cu privire la libertatea de exprimare, care prevede că persoana care se consideră defăimată, poate solicita prin cerere prealabilă autorului informației și/sau persoanei juridice care a răspândit-o, rectificarea sau dezmințirea informației defăimătoare, acordarea dreptului la replică sau exprimarea scuzelor şi compensarea prejudiciului cauzat.

Reclamanta pentru a evita o adresare în instanţa de judecată, conducându-se de prevederile normelor legale stipulate în Legea nr.64/23.04.2010 cu privire la libertatea de exprimare, dar şi a art. art. 81, 71, 88, 90, 94 din Regulamentul disciplinei militare, şi art. art. 3, 4, 7, 8, 9(1,2), 37 din Legea cu privire la statutul militarilor, la 25.08.2021 s-a adresat către Marele Stat Major al Armatei Naționale cu o cerere de anulare a ordinului nr.302/05.08.2021 referitor la aplicarea sancțiunii disciplinare.

Notează că în ziua de 14.09.2021 a primit un răspuns în scris cu nr.44/92 din 08.09.2021 din partea Marelui Stat Major, precum că ordinul contestat a fost emis conform exigențelor legislației în vigoare şi temei de a-l anula nu este.

Este de părere reclamanta că răspunsul în cauză poartă un caracter formal, fără o argumentare juridică, fapt care îi trezeşte suspiciuni rezonabile că însăşi semnatarul acestei scrisori de răspuns - colonelul de justiţie Viorel Remeşovschi nu ar fi de acord cu cele menționate, fiind influenţat de alte persoane, dar şi folosindu-se de o șmecherie ieftină, care constă în faptul că în aceeaşi zi de 08.09.2021, când a semnat scrisoarea de răspuns, a fost emis şi un ordin cu nr.351, prin care în privinta ei, în calitate de stimulare i-a fost ridicata sancțiunea disciplinară acordată prin ordinul nr.302/05.08.2021.

Astfel, invocă că toate aceste circumstanţe în cumul demonstrează că ordinul de aplicare a sancţiunii disciplinare este ilegal, din care motive îl consideră batjocoritor, precum şi vinovăţia directă cu intenţia copîrîtului la emiterea acestui ordin, iar ordinul de ridicare a sancţiunii disciplinare a fost emis pentru a o aduce la tăcere cu speranţa că va considera conflictul expirat şi astfel nu va urma o adresare în instanţa de judecată, dar ridicarea sancțiunii disciplinare și anularea ordinului de aplicare a sanctiunii disciplinare sunt proceduri absolut diferite. În primul rând, în urma aplicării sanctiunii disciplinare ea a fost supusă unor suferinţe psihice şi morale enorme. În al doilea rând, ea a fost unica reprezentantă a Orchestrei Prezidentiale, care din acest motiv nu a fost premiată printr-un ordin al ministrului MA la 03.09.2021 cu 3500 lei cu ocazia Zilei Armatei Naţionale. În al treilea rând, i-a fost retrasă din salariu lunar peste 400 lei şi în al patrulea rând, persoana care a semnat ordinul de aplicare a sancţiunii disciplinare, dar şi toţi cei care şi-au dat acordul la acest fapt ilegal, trebuie să fie sancţionaţi.

Subliniază că aplicarea sanctiunii disciplinare în cauză este absolut ilegală din motiv că aceasta contravine prevederilor Constituției Republicii Moldova, Legii nr. 64/23.04.2010, cu privire la libertatea de exprimare, Hotărârii Plenului Curţii Supreme de Justiţie nr. 7 din 24.12.2012, Codului civil, Legii nr. 162/22.07.2005, cu privire la statutul militarilor, Legii nr.52/02.03.2007, cu privire la aprobarea Regulamentului disciplinei militare ş.a.

Drept urmare, conform prevederilor art. 32 (1) din Constituția Republicii Moldova, art. 3, art. 5 din Hotărârea Plenului Curţii Supreme de Justiţie, art. 3, art. 7, alin.8 din Legea nr.64/23.04.2010 cu privire la libertatea de exprimare, apreciază că, motivarea aplicării sanctiunii disciplinare în ordinul contestat contravine normelor legale menţionate, prin expresia „...sergent cl.III MALIC Irina a adus învinuiri în adresa conducerii Ministerului Apărării şi a altor persoane cu functii de răspundere fără a proba cele spuse și scrise”.

În afară de aceasta, reține că motivarea ca mesajul-video ar purta un caracter denigrator, contravine practicii Curţii Europene a Drepturilor Omului, deoarece informaţia, deşi răspândită în stil satiric, dar constituie totuși o judecată de valoare care se bazează pe un substrat factologic suficient. Dificultatea principală fiind că la aplicarea normelor de drept să nu se admită subiectivism nejustificat, iar odată aplicate să instituie un grad sporit de echitate. În practica sa CEDO a făcut distincţie între declarațiile de fapt şi judecăţile de valoare. Adevărul judecăţilor de valoare nu este susceptibil probațiunii. Cerinţa de a dovedi adevărul unei judecăţi de valoare este

imposibil de îndeplinit şi încalcă însăşi libertatea de opinie, care este o parte fundamentală a dreptului garantat de art. 10 CEDO (a se vedea Jerusalim vs Austria, nr. 26958/95&42.ECHR-11).

Mai notează reclamanta că informaţia răspândită prin acest mesaj-video este de interes public, deoarece efectivul Armatei Naţionale este finanţat din bugetul statului şi cetăţenii au dreptul să fie informaţi despre faptul cum se gestionează banii locali de către ei în bugetul statului, fapt confirmat prin multiplele comentarii la mesajul-video în cauză, care a fost vizualizat de circa 20 mii de abonaţi. Astfel, instanţa de judecată în cadrul examinării cauzei va ţine cont de graniţa echitabilă între dreptul la libertatea de exprimare şi hotarul între permisibil şi blamabil. La aplicarea legii trebuie să se pună pe „ cântar" valorile care sunt protejate în societatea noastră, la momentul respectiv şi în perspectivă.

Susține că, în acest sens este elocventă hotărârea CEDO din 21.12.2004 în cazul Busuioc contra R.Moldova, când CEDO a condamnat R. Moldova pentru încălcarea dreptului la libertatea de opinie (art. 10 CEDO). Încălcarea s-a produs prin limitarea excesivă a dreptului ziaristului de a exprima opinii în probleme publice. Prin prisma paragrafului 2 din art. 10 CEDO, dreptul la libertatea de exprimare este aplicabil nu numai informațiilor sau ideilor care sunt primite în mod favorabil sau considerate ca inofensive ori indiferente, ci şi celor ce jignesc, şochează sau deranjează statul sau orice parte a populaţiei. Aşa o doresc pluralismul, toleranţa şi vederile largi fară de care nu există o societate democratica. Aceasta înseamnă, printre altele, că orice „formalitate", „condiție"„restricție" sau „sanctiune" impusă în acest domeniu, trebuie să fie direct proporţională cu scopul legitim urmărit (cauza Busuioc vs Moldova).

Astfel, consideră că în cazul respectiv sunt întrunite toate condiţiile şi temeiurile de angajare a răspunderii civile delictuale, şi anume: a) existența faptei ilicite, manifestată prin emiterea ordinului de aplicare a sancţiunii disciplinare, prin motive inventate şi false; b) prejudiciul, manifestat prin consecinţele dăunătoare care au urmat în plan moral (suferinţele psihice) şi materiale (reţinerea unei sume băneşti din salariu şi neacordarea unui premiu bănesc în legătură cu aniversarea a 30 de ani a Armatei Naţionale); c) legătura cauzală între prejudiciu și fapta ilicită, care se manifestă prin faptul că în urma emiterii ordinului de aplicare a sancţiunii disciplinare, conform prevederilor normelor existente de contabilitate, persoanei supuse sancţiunii disciplinare îi este reținută o sumă de bani din salariu lunar până la ridicarea sancţiunii; d) vinovăţia autorului prejudiciului, care se manifestă prin intenţie directă, copîrîtul fiind conştient de faptul că prin emiterea ordinului de aplicare a sancţiunii disciplinare va leza dreptul la acordarea premiilor băneşti şi vor fi reţinute sume de bani din salariul lunar.

Reieşind din cele expuse, reclamanta consideră demonstrat faptul că în privinţa ei, în urma exercitării a unui drept legal de exprimare publică, au fost întreprinse acţiuni de intimidare, umilinţă, înjosire, hărţuială şi batjocură din partea persoanelor cu funcţii de răspundere din cadrul Armatei Naţionale, în special din partea colonelului A.Balan, susţinut de şefii care au examinat contestația de anulare a ordinului de aplicare a unei sancţiuni disciplinare, fapt care i-au provocat grave suferinţe psihice şi i-au afectat bugetul personal considerabil, ţinând cont de salariul modest.

Comunică că conform prevederilor art. 19 Cod civil, prejudiciul material este uşor de calculat și demonstrat reieşind din suma reţinută din salariu lunar (400 lei) şi suma premiului de 3500 lei acordată fiecărui coleg din cadrul Orchestrei Prezidenţiale cu ocazia Zilei Armatei Naţionale (adică 3500 lei + 400 lei = 3900 lei). Referitor la prejudicial moral, nu există proceduri de expertiză care ar aprecia nivelul suferinţelor psihice suportate de cel supus unor acţiuni ilegale din partea persoanelor cu funcţii de răspundere. În acest sens, consideră că umilinţa, hărțuielile şi

batjocura la care a fost supusă, i-au adus mari epuizări emoţionale, au lipsit-o de dreptul de a se simţi liberă şi a avea plăcerea cuvenită de la viaţă, fapt pentru care consideră o recompensă în sumă de 90 000 (nouăzeci mii) lei. Or, art. 24 din Constituţia R. Moldova garantează dreptul fundamental la viaţă şi la integritate fizică şi psihică, iar, la aliniatul (2) al acestui articol este stipulat că: nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane ori degradante, or, prin acţiunile sale ilegale, anume la aceste valori au atentat persoanele cu funcţii de răspundere din cadrul Armatei Naţionale în privinţa ei.

Mai reține faptul că în urma procedurilor de presiuni („anchetă") şi testări psihologice cu caracter batjocoritor din ziua de 26.07.2021, ea a montat şi a plasat pe reţelele de socializare la 01.08.2021 un alt filmuleţ, prin care a supus în mod dur şi deschis criticii cum s-a procedat cu ea în urma plasării mesajului-video din 24.07.2021 şi a dat de înţeles că în cadrul Ministerului Apărării există acte de corupţie la acordarea gradelor militare a corpului de ofiţeri, dar în mod straniu nu a fost supusă nici unor proceduri de anchetă, nici sancţionată, dar în schimb apreciată pozitiv atât prin multiplele comentarii la mesaj, cât şi de mulţi militari şi cetăţeni civili din diferite domenii.

Prin urmare, consideră că doritorii de a se răzbuna nu au recurs la metodele „tradiţionale" din motive de spaimă în urma numirii în fruntea Ministerului Apărării a unui nou ministru cu alte viziuni şi intenţii, care, cel puţin declarativ, sunt în concordanţă cu principiile democratice pro-europene.

Reieşind din cele expuse, în conformitate cu normele legale menţionate, dar şi a art.16 Cod civil, Hotărârea Plenului CSJ nr.9/09/10.2006, cu privire la aplicarea de către instanțele judecătorești a legislației ce reglementează repararea prejudiciul moral, art. art. 189, 191, 211, 212 Cod administrativ, Irina Malic solicită admiterea spre examinare a cererii de anulare a ordinului de aplicare a sancţiunii disciplinare; anularea ordinului nr. 302 din 05.08.2021, aprobat de către comandantul Regiment de Stat Major (tabăra militară) colonel A. Balan în partea care ţine de aplicare a sancţiunii disciplinare sub formă de „observaţie" în privinţa sergent cl.III Irina MALIC; încasarea de la pîrît şi copîrît a prejudiciului moral în sumă de 90 mii lei şi a prejudiciului material în sumă de 3900 lei (3500 + 400) survenit în urma aplicării sancţiunii disciplinare; încasarea de la pîrît şi copîrît a taxei de stat şi cheltuielilor suportate de ea pentru asistenţa juridică din partea unui avocat.

Obiecțiile pârâtului.

La data de 20.01.2022, Marele Stat Major al Armatei Naționale a RM a depus referință prin care în temeiul art.224 alin.(1) lit.f) din Codul administrativ, solicită respingerea acţiunii ca fiind nefondată.

Marele Stat Major al Armatei Naționale a RM consideră cererea de chemare în judecată înaintată de către Irina Malic împotriva Marelui Stat Major al Armatei Naționale ca inadmisibilă din următoarele considerente.

În fapt, indică că la 24.07.2021, pe rețelele de socializare a fost publicat un film de scurt metraj în care protagonistul principal a fost sergent clasa III MALIC Irina, artist orchestra prezidențială (categoria superioară) serviciu 1 instrumente de lemn secţia orchestra aerofona Orchestra Prezidențială a Republicii Moldova.

Aşadar, comunică că în perioada desfăşurării cercetării administrative s-a constatat precum că militarul prin contract sergent clasa III MALIC Irina, artist orchestra prezidențială (categoria superioara) serviciu 1 instrumente de lemn secţie orchestra aerofonă Orchestra Prezidenţială a Republicii Moldova, a montat şi publicat pe rețele de socializare un film de scurt metraj pentru a arată indignarea sa faţă de conducerea Ministerului Apărării, fără a ţine cont de

statutul de militar şi prevederile ordinelor Ministrului apărării nr. 137 din 26 aprilie 2011 „Cu privire la interzicerea plasării în reţeaua globala Internet de către militarii şi angajaţii civili ai Armatei Naţionale a datelor de serviciu şi reglementarea plasării datelor cu caracter personal” şi nr. 20 din 23 martie 2012 „Cu privire la modalitatea de folosire/utilizare a telefoniei mobile, aparatelor foto şi video în unităţile militare ale Armatei Naţionale şi instituţiile Ministerului Apărării”. Totodată, sergent clasa III MALIC Irina a adus învinuiri în adresa conducerii Ministerului Apărării şi a altor persoane cu funcţii de răspundere fără a proba cele spuse şi scrise în timpul desfăşurării cercetării administrative.

Menționează pârâtul că, prin acțiunile sale Irina Malic a încălcat prevederile art. 94 al Regulamentului Serviciului Interior şi în temeiul art. 44 lit. a) al Regulamentului disciplinei militare i s-a aplicat sancțiunea disciplinară „observatie”.

Explică că cazul dat a avut loc din motivul iresponsabilității personale a reclamantului Irina Malic, care a montat şi publicat pe rețele de socializare un film de scurt metraj pentru a arăta indignarea sa faţă de conducerea Ministerului Apărării fără a ţine cont de prevederile Regulamentelor militare, ordinului ministrului apărării nr. 137 din 26 aprilie 2011 „Cu privire la interzicerea plasării în reţeaua globală Internet de către militarii şi angajaţii civili ai Armatei Naţionale a datelor de serviciu şi reglementarea plasării datelor cu caracter personal” şi ordinul ministrului apărării nr. 20 din 23 martie 2012 „Cu privire la modalitatea de folosire/utilizare a telefoniei mobile, aparatelor foto şi video în unităţile militare ale Armatei Naţionale şi instituţiile Ministerului Apărării”.

În această ordine de idei, reține faptul că, conform art.65 al Regulamentului disciplinei militare, aprobat prin Legea nr. 52/2007 „orice sancţiune disciplinară ca măsură de întărire a disciplinei militare şi de educare a militarilor, trebuie să corespundă gravităţii încălcării (abaterii) şi gradului de vinovăţie. La stabilirea tipului de sancţiune disciplinară şi a severităţii acesteia, se va ține cont de caracterul încălcării (abaterii), de circumstanţele în care a fost comisă, de consecinţele ei, de comportamentul anterior al persoanei vinovate, precum şi de vechimea ei în serviciu şi de cunoştinţele pe care le posedă despre ordinea de serviciu”.

Astfel, sancţiunea disciplinară „Observaţie” face parte din categoria sancţiunilor care pot fi aplicate sergenţilor şi este prevăzută la art. 44 lit. a) a Regulamentului disciplinei militare, fiind aplicată prin Ordinul comandantului Regimentului de Stat Major nr.302 din 05.08.2021, care are autoritate disciplinară asupra tuturor militarilor în temeiul art.15 al Regulamentului disciplinei militare. Iar art.40 al Regulamentului nominalizat, prevede că, „în limitele autorităţii disciplinare acordate, comandantul are dreptul să aplice orice sancţiune care, în opinia sa, poate avea un efect educativ maxim asupra militarului care a comis încălcarea (abaterea).”

Totodată, notează că conform termenului prevăzut de art. 167 alin.(3) din Codul administrativ, Ministerul Apărării i-a comunicat reclamantului răspunsul la cererea prealabilă cu nr.44/92 din 08.09.2021, pe care îl consideră legal şi întemeiat.

Cu referire la pretențiile reclamantului în partea ce se referă la dispunerea încasării prejudiciului moral, consideră că pretenția nu se întemeiază pe careva probe, fiind pur declarativă, nefiind bazată pe norma materială prevăzută de art.2036 şi art. 2027 Cod civil. Or, conform cerinţelor art. 118 alin.(1) şi alin.(3) Codul de Procedură Civilă, reclamantul trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor sale. Astfel, conform art. 118 alin.(4) Codul de Procedură Civilă „efectul defavorabil al nedovedirii afirmațiilor referitoare la circumstanțele de fapt ale pricinii va cădea asupra părţii care a avut posibilitatea şi care trebuia să se asigure până la judecată cu probă veridică fără a suscita îndoieli”.

La data de 21.01.2022, Regimentul de Stat Major „General de brigadă Nicolae Petrica” a depus referință prin care în temeiul art.224 alin.(1) lit.f) din Codul administrativ, solicită respingerea acţiunii ca fiind nefondată.

În susținerea poziției sale, Regimentul de Stat Major „General de brigadă Nicolae Petrica” aduce aceleași argumente invocate și de către Marele Stat Major al Armatei Naționale a RM.

Constatările instanței de judecată, legislația pertinentă și concluziile instanței de judecată.

Materialul probator atestă că la 24.07.2021, reclamanta Malic Irina sergent clasa III, artist orchestra prezidențială (categoria superioară) serviciu 1 instrumente de lemn secţia orchestra aerofona Orchestra Prezidențială a Republicii Moldova a publicat pe rețelele de socializare un film de scurt metraj prin care, și-a exprimat opinia personală şi revolta asupra unor ilegalităţi care au loc în cadrul Armatei Naţionale, unde în special s-a referit la Orchestra Prezidențială, unde activează din anul 2012.

Astfel, la 26.07.2021, Oleg Zatic șef interimar Orchestră Prezidențială a Republicii Moldova, dirijor secund a scris un raport prin care a solicitat inițierea cercetării administrative pe marginea filmulețului menționat. (f.3 dosar administrativ)

Instanța reține că, în rezultatul anchetei de serviciu pe marginea mesajului-video cu caracter umoristic montat şi plasat de către pe reţelele de socializare în ziua de 24.07.2021, la data de 05.08.2021, prin ordinul nr. 302 Regimentului de Stat Major ”General de brigadă Nicolae Petrică”, comandantul Regiment de Stat Major (şef tabăra militară), colonelul Andrian Balan, a aplicat în privinţa reclamantei Malic Irina - sancţiunea disciplinară sub formă de „observaţie”. (f.1-2 dosar administrativ).

Reclamanta nefiind de acord cu ordinul menționat, la 26.08.2021 s-a adresat către Marele Stat Major al Armatei Naționale cu o cerere de anulare a ordinului nr.302/05.08.2021 referitor la aplicarea sancțiunii disciplinare. (f.d.10-12).

Potrivit răspunsului nr.44/92 din 08.09.2021 parvenit din partea Marelui Stat Major la 14.09.2021 reclamantei i s-a comunicat că ordinul contestat a fost emis conform exigențelor legislației în vigoare şi temei de a-l anula nu este. (f.d.13).

La data de 11.10.2021, a depus prezenta acțiune.

Referitor la admisibilitatea acțiunii.

În sensul art.20 și art.189 alin.(1) Cod administrativ, orice persoană poate înainta o acțiune în contencios administrativ, dacă revendică încălcarea prin activitatea administrativă a unei autorități publice a unui drept legitim sau a unei libertăți stabilită prin lege. Cu privire la acțiunea în contencios administrativ decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform Codului administrativ.

Conform art.5 Cod administrativ, activitatea administrativă reprezintă totalitatea actelor administrative individuale și normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum și a operațiunilor administrative realizate de autoritățile publice în regim de putere publică, prin care se organizează aplicarea legii și se aplică nemijlocit legea.

Conform art.10 alin. (1) din Codul administrativ, actul administrativ individual este orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin naşterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

Conform art.11 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ prevede că, actul administrativ individual defavorabil este actul care impune destinatarilor lor obligații, sancțiuni, sarcini sau afectează

drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat.

Punctul 4 din ordinul 302 din 05.08.2021 prin care s-a aplicat sancțiunea disciplinară ”observație” și răspunsul Marelui Stat Major nr.44/92 din 08.09.2021 – sunt acte administrative individuale.

Instanța de judecată reține că, admisibilitatea acțiunii în contencios administrativ este condiționată *inter alia* de revendicarea de către reclamant a încălcării unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice.

Conform art.17 Cod administrativ, prevede că, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Conform art.39 Cod administrativ, (1) Controlul judecătoresc al activităţii administrative este garantat şi nu poate fi îngrădit. (2) Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art.17 sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanţei de judecată competente.

Instanța menționează că la art.17 se dă noțiunea *dreptului vătămat*, **în sens material**, iar noțiunea ”*revendică încălcarea*” din dispozițiile normelor art.189 și art.207 alin.(1) lit.e) Cod administrativ, relevă un **aspect procesual** și se referă la dreptul reclamantului de a înainta acțiunea în contencios administrativ.

Reclamantul are dreptul la înaintarea acțiunii în contencios administrativ ori de câte ori se deduce la o examinare *în prima facie* - circumstanțele din cererea sa, acte, dosar administrativ etc. – *probabilitatea (posibilitatea)* lezării unui drept al său prin actul administrativ individual contestat.

Probabilitatea că dreptul subiectiv *ar putea* fi vătămat ***este prezumată*** de fiecare dată când o persoană *este destinatar* (art. 11 alin. (2) enunțul 1) al actului administrativ individual defavorabil sau *este terț*.

Reclamanta este **destinatarul** ordinelor contestate.

Noțiunea „*revendică încălcarea*” nu echivalează cu noțiunea „*vătămarea dreptului*”. ”*Revendicarea încălcării*” justifică dreptul reclamantului în sens procesual de a înainta acțiunea în contencios administrativ, iar „*vătămarea dreptului*” se dovedește prin probațiune, fiind o problemă de fond. Astfel, *constatarea vătămării dreptului* de fiecare dată ***trebuie să fie un element de fond***, altfel, acțiunea trebuie examinată în fond de către instanța competentă pentru a nu îngrădi accesul la justiție (art. 6 CEDO, 20 Constituția RM, art. 39 CA).

În conformitate cu art.191 alin.(1) Cod administrativ, cu excepția cazurilor prevăzute la alin.(2) și (3), judecătoriile soluționează în fond toate acțiunile în contencios administrativ.

În temeiul art.191 alin.(1) Cod administrativ, controlul de legalitate a actelor Regimentului de Stat Major ”General de brigadă Nicolae Petrică” și Marelui Stat Major al Armatei Naționale a RM este de competența Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, or aceste acte nu se regăsesc în excepțiile de la alin.(2) și (3) a art.191 Cod administrativ.

Astfel, acțiunea în contencios administrativ este înaintată de reclamant cu respectarea competenței jurisdicționale și teritoriale.

În conformitate cu art.208 alin.(1) Cod administrativ, în cazurile prevăzute de lege, pînă la înaintarea acțiunii în contencios administrativ, se va respecta procedura prealabilă.

Punctul 4 din ordinul Regimentului de Stat Major ”General de brigadă Nicolae Petrică” nr. 302 din 05.08.2021 prin care s-a aplicat sancțiunea disciplinară ”observație” a fost contestat cu cerere prealabilă la ASP, la 26.08.2021, care a fost respins prin răspunsul Marelui Stat Major nr.44/92 din 08.09.2021. Astfel, reclamanta a respectat procedura prealabilă.

Acțiunea înaintată de către reclamant reprezintă o acțiune în obligare în conformitate cu prevederile art. 206 alin. (1) lit. b) Codul administrativ. Or, elementul central al obiectului acțiunii în obligarea constă în obligarea autorității publice să emită un act administrativ individual solicitat de către reclamantă și respins de către pârât.

În sensul enunțat, art. 209 alin. (1) lit.a) din Codul administrativ prevede că, acţiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, de la data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de prezentul cod pentru soluţionarea acesteia. Acțiunea în contencios a fost înaintată la data 11.10.2021, fapt care denotă respectarea termenului de înaintare a acțiunii de către reclamanta Malic Irina.

Instanța de judecată a constatat că motive de inadmisibilitate în conformitate cu prevederile art. 207 alin. (2) din Codul administrativ în privința acțiunii de contencios administrativ înaintată de Malic Irina nu se regăsesc, prin urmare, acțiunea este admisibilă.

Referitor la temeinicia acțiunii.

În conformitate cu art. 9 din Legea cu privire la statutul militarilor nr. 162 din 22.07.2005, (1) Militarii au dreptul la apărarea drepturilor, libertăţilor şi intereselor lor legale, prin adresare în instanţele de judecată sau în alte organe, în conformitate cu legislaţia în vigoare. (2) Deciziile şi acţiunile (inacţiunile) ilegale ale conducătorilor, comandanţilor (şefilor) pot fi atacate de militari în modul prevăzut de regulamentele militare şi legislaţia în vigoare.

În conformitate cu art.15 al Legii cu privire la aprobarea Regulamentului disciplinei militare nr. 52/2007, Au autoritate disciplinară faţă de militarii din subordine în volumul deplin prevăzut de prezentul regulament: conducătorul structurii militare; Şeful Marelui Stat Major al Armatei Naţionale - comandant al Armatei Naţionale, comandantul Inspectoratului General de Carabinieri (cu excepţia aplicării sancţiunilor disciplinare ofiţerilor cu grade militare superioare, prevăzute la art.57 lit.d) şi e) din prezentul regulament).

În conformitate cu art.40 al Legii cu privire la aprobarea Regulamentului disciplinei militare nr. 52/2007, În cazul în care militarul încalcă disciplina militară sau ordinea publică, comandantul (şeful) trebuie să-i amintească de obligaţiile serviciului militar, iar în caz de necesitate, să aplice o sancţiune disciplinară. În limitele autorităţii disciplinare acordate, el are dreptul să aplice orice sancţiune care, în opinia sa, poate avea un efect educativ maxim asupra militarului care a comis încălcarea (abaterea).

În conformitate cu art.44 lit. a) al Legii cu privire la aprobarea Regulamentului disciplinei militare nr. 52/2007, Soldaţilor şi sergenţilor li se pot aplica următoarele sancţiuni disciplinare:
a) observaţie, mustrare şi mustrare aspră;

În conformitate cu art.65 al Legii cu privire la aprobarea Regulamentului disciplinei militare nr. 52/2007, Orice sancţiune disciplinară, ca măsură de întărire a disciplinei militare şi de educare a militarilor, trebuie să corespundă gravităţii încălcării (abaterii) şi gradului de vinovăţie. La stabilirea tipului de sancţiune disciplinară şi a severităţii acesteia, se va ţine cont de caracterul încălcării (abaterii), de circumstanţele în care a fost comisă, de consecinţele ei, de comportamentul anterior al persoanei vinovate, precum şi de vechimea ei în serviciu şi de cunoştinţele pe care le posedă despre ordinea de serviciu.

În conformitate cu art.66 al Legii cu privire la aprobarea Regulamentului disciplinei militare nr. 52/2007, La aplicarea sancţiunii disciplinare, comandantul (şeful) nu trebuie să admită grabă la stabilirea tipului de sancţiune şi a severităţii acesteia şi nici lezarea demnităţii subalternului.

Conform ordinului nr. 137 din 26 aprilie 2011 „Cu privire la interzicerea plasării în reţeaua globală Internet de către militarii şi angajaţii civili ai Armatei Naţionale a datelor de

serviciu şi reglementarea plasării datelor cu caracter personal", întru sporirea vigilenţei, excluderea eventualelor cazuri de pierdere şi răspîndire a informaţiilor secrete şi de serviciu în reţeaua globală Internet, prevenirea potenţialelor pericole în urma plasării în reţeaua vizată de către militarii şi angajaţii civili ai Armatei Naţionale a datelor cu caracter personal, care pot discredita imaginea Armatei Naţionale şi periclita securitatea militară a statului şi cea personală, s-a dispus:

1. Marele Stat Major să organizeze blocarea accesului tuturor utilizatorilor reţelei corporative comune a Armatei Naţionale „Prut" la reţelele de socializare („odnoklassniki.ru", „facebook.com", „twiter.com", „youtube.com", „rutube.ru", site-uri cu caracter pornografic, terorist, criminal, etc.) care pot fi periculoase pentru securitatea reţelelor informatice ale Armatei Naţionale.

2. Militarilor şi angajaţilor civili ai Armatei Naţionale, Ministerului Apărării şi instituţiilor subordonate:

a) li se interzice categoric să plaseze neautorizat în reţeaua globală Internet, inclusiv pe reţelele de socializare („ondoklassniki.ru", „facebook.com", „twiter.com", „youtube.com", „flikr.com", „rutube.com", „my.mail.ru", altele), date care să conţină: - fotografii sau secvenţe video efectuate la aplicaţiile militare ale Armatei Naţionale, în incinta încăperilor serviciului de gardă şi de zi, camerelor şi depozitelor de păstrare a armamentului şi muniţiilor, centrelor de comunicaţii şi informatică, încăperilor cu regim secret, locurilor sau încăperilor punctelor de comandă, locurilor amplasării tehnicii militare, hărţilor, tabelelor, documentelor, schemelor secrete şi de serviciu, incintelor încăperilor de serviciu, tehnicii şi muniţiilor de luptă; - fotografii sau secvenţe video îmbrăcaţi: pentru militari - în ţinută militară neregulamentară, neîngrijită, sau în ipostaze care contravin statutului de militar, pentru angajaţii civili - în îmbrăcăminte neîngrijită sau în ipostaze care contravin eticii; - informaţii sau comentarii ce ar conţine detalii despre specificul serviciului precum şi orarul zilnic de activitate al unităţii, instituţiei, militarului sau angajatului civil; - informaţii sau comentarii care au caracter obscen, jignitor, rasist, instigator la crime, terorism, etc.; - informaţii sau comentarii care conţin ameninţări sau violează intimitatea şi viaţa privată a altor persoane; - postarea materialelor, anunţurilor sau altor informații de manipulare a opiniei publice, in afara celor ce reies din statutul deţinut; **- informaţii sau comentarii care provoacă sau pot provoca lezarea imaginii Armatei Naţionale.**

b) întru evitarea cazurilor de implicare, atragere a militarilor şi angajaților civili în diverse acţiuni cu caracter incert sau potenţial periculoase şi întru sporirea securităţii individuale şi a membrilor familiilor acestora, li se recomandă: - să-şi sporească vigilenţa la navigarea în reţeaua globală Internet; - limitarea plasării fară necesitate în rețeaua globală Internet a datelor cu caracter personal (adresei de la domiciliu, numerelor personale de telefon, detaliilor privind lipsa de acasă, plecarea în vacanţă, la rude, detaliilor cu privire la activitățile familiei, locul de muncă al soţiei sau soţului, copiilor, adresa şcolii copiilor, etc.); - menținerea tehnicii de calcul personale în permanență protejată, folosind programe de protecţie antivirus, parole de acces sigure la sistemul de operare şi la diferite programe de acces la servicii Internet (email, chat, etc.).

Conform Ordinului nr.20 din 23 martie 2012 „Cu privire la modalitatea de folosire/utilizare a telefoniei mobile, aparatelor foto şi video în unităţile militare ale Armatei Naționale şi instituțiile Ministerului Apărării", în legătură cu necesitatea implementării măsurilor în vederea excluderii scurgerii de informaţii, neadmiterii încălcării programului zilnic şi prevenirii comiterii

infracțiunilor de către militarii în termen şi prin contract precum și angajaților civili ai Armatei Naționale şi instituțiilor Ministerului Apărării, s-a dispus:

1. Comandanții (şefii) de toate rangurile şi genuri de arme care au în subordine efectiv militar şi angajaţi civili: - să interzică folosirea telefoanelor mobile aparatelor foto și video de către efectivul militarilor în termen ai Armatei Naționale pe teritoriul unităților militare; - să atenționeze efectivul din subordine privind interzicerea convorbirilor cu caracter secret în reţeaua telefonică şi rețeaua corporativă mobilă a Armatei Naționale; - să interzică folosirea de către militarii în termen şi prin contract precum și angajaților civili ai Armatei Naționale şi instituțiilor Ministerului Apărării folosirea aparatelor foto şi video în încăperile de serviciu, încăperi a corpului de gardă, depozite, puncte de comandă, centre de comunicaţii, încăperi cu regim secret, locuri de păstrare a tehnicii, armamentului şi munițiilor din dotarea Armatei Naționale; - să fie luat sub control minuțios efectivul militarilor în termen destinat pentru executarea serviciului de garnizoană, serviciului de gardă, interior, în vederea deținerii şi folosirii a aparatelor foto şi video, precum şi utilizarea mijloacelor de telefonie mobilă; - să organizeze primirea după act, înregistrarea în registru şi păstrarea telefoanelor mobile ale militarilor în termen în safeuri încuiate şi sigilate, după necesitate acestea să se elibereze numai în timpul plecării militarilor în învoire sau concediu; - să stabilească ordinea de folosire a telefoanelor publice (cartafoanelor), de către militarii în termen, în timpul liber prevăzut de programul zilnic al unității militare şi în zilele de odihnă; - să verifice existenţa şi starea de funcționare a telefoanelor publice (cartafoanelor) în toate unităţile militare, despre care să raporteze în scriş: pînă la 01.05.2012, prin intermediul Secţiei poliţie militară a Marelui Stat Major.

2. Comandantul (rector) Academiei Militare a Forțelor Armate, să întreprindă măsuri concrete în vederea interzicerii folosirii telefoanelor mobile de către studenți în timpul săptămînii de studiu şi permisiunea de folosire a acestora la necesitate numai în timpul liber, în afara orelor de studiu. Să stabilească ordinea de păstrare a telefoanelor mobile în subunități.

În sensul normelor de drept enunțate, instanța de judecată constată că militarul prin contract sergent clasa III Malic Irina, artist orchestra prezidențială (categoria superioara) serviciu 1 instrumente de lemn secţie orchestra aerofonă Orchestra Prezidenţială a Republicii Moldova, a montat şi publicat pe rețele de socializare un film de scurt metraj pentru a arăta indignarea sa faţă de conducerea Ministerului Apărării, iar acest fapt a fost comunicat și recunoscut de înseși reclamanta Malic Irina prin explicațiile date în cadrul anchetei de serviciu și prin acțiunea depusă.

Totodată, instanța de judecată constată că aceste acțiuni ale reclamantei prin publicarea pe rețele de socializare a unui film de scurt metraj pentru a arăta indignarea sa faţă de conducerea Ministerului Apărării contravine statutului de militar şi prevederilor ordinelor Ministrului apărării nr. 137 din 26 aprilie 2011 „Cu privire la interzicerea plasării în rețeaua globala Internet de către militarii și angajații civili ai Armatei Naționale a datelor de serviciu şi reglementarea plasării datelor cu caracter personal” şi nr. 20 din 23 martie 2012 „Cu privire la modalitatea de folosire/utilizare a telefoniei mobile, aparatelor foto şi video în unitățile militare ale Armatei Naționale şi instituțiile Ministerului Apărării”.

Instanța de judecată menționează că autoritatea pârâtă corect a apreciat că, prin acțiunile sale Irina Malic a încălcat prevederile art. 94 al Regulamentului Serviciului Interior şi în temeiul art. 44 lit. a) al Regulamentului disciplinei militare i s-a aplicat sancțiunea disciplinară „observatie”.

Astfel, aplicarea sancţiunii disciplinare „Observaţie” instanța o consideră legală și întemeiată, aceasta fiind din categoria sancţiunilor care pot fi aplicate sergenţilor şi este

prevăzută la art. 44 lit. a) a Regulamentului disciplinei militare, fiind aplicată prin Ordinul comandantului Regimentului de Stat Major nr.302 din 05.08.2021, care are autoritate disciplinară asupra tuturor militarilor în temeiul art.15, art.40 al Regulamentului disciplinei militare.

Reieșind din cele expuse, instanța de judecată ajunge la concluzia de a respinge acțiunea lui Malic Irina împotriva Regimentului de Stat Major ”General de brigadă Nicolae Petrică” și Marelui Stat Major al Armatei Naționale a RM în partea pretenției cu privire la anularea pct.4 din ordinul 302 din 05.08.2021 prin care s-a aplicat sancțiunea disciplinară ”observație”.

În altă ordie de idei, instanța reține că pretențiile lui Malic Irina împotriva Regimentului de Stat Major ”General de brigadă Nicolae Petrică” și Marelui Stat Major al Armatei Naționale a RM cu privire la încasarea în mod solidar a prejudiciului material în sumă de 3900 lei, încasarea în mod solidar a prejudiciului moral în sumă de 90000 lei, se declară inadmisibile în temeiul art.207 alin.(2) lit.f) Cod administrativ.

În sensul dat, instanța notează că în conformitate cu art.2, alin. (1) și (2) Cod administrativ, prevederile prezentului cod determină statutul juridic al participanților la raporturile administrative, atribuțiile autorităților publice administrative şi ale instanţelor de judecată competente pentru examinarea litigiilor de contencios administrativ, drepturile şi obligaţiile participanţilor în procedura administrativă şi cea de contencios administrativ. Anumite aspecte ce ţin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară şi nu contravine principiilor prezentului cod.

În conformitate cu art.17 Cod administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

În conformitate cu art.22 Cod administrativ, autoritățile publice şi instanţele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul şi volumul cercetărilor şi nu sunt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor. Faptele deja cunoscute autorităților publice sau instanțelor de judecată competente, faptele general notorii şi faptele prezumate în virtutea prevederilor legale nu necesită a fi probate, până la proba contrarie.

În conformitate cu art.162 Cod administrativ, procedura prealabilă urmărește scopul de a verifica legalitatea actelor administrative individuale. Dacă autoritatea publică nu soluționează petiţia în termenele prevăzute de prezentul cod, persoana afectată este în drept să depună cerere prealabilă. Cererea prealabilă poate fi îndreptată spre: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual ilegal sau nul; b) emiterea unui act administrativ individual.

În conformitate cu art. 9 din Legea cu privire la statutul militarilor nr. 162 din 22.07.2005, (1) Militarii au dreptul la apărarea drepturilor, libertăţilor şi intereselor lor legale, prin adresare în instanţele de judecată sau în alte organe, în conformitate cu legislaţia în vigoare. (2) Deciziile şi acţiunile (inacţiunile) ilegale ale conducătorilor, comandanţilor (şefilor) pot fi atacate de militari în modul prevăzut de regulamentele militare şi legislaţia în vigoare.

În conformitate cu art. 163 Cod administrativ, procedura de examinare a cererii prealabile nu se efectuează dacă: a) actul administrativ individual este emis de către Guvern, un consiliu local sau Adunarea Populară a Găgăuziei; b) decizia cu privire la cererea prealabilă înrăutățește situaţia unei persoane faţă de situaţia din decizia iniţială; c) legea prevede expres adresarea nemijlocită în instanţa de judecată.

În conformitate cu art.167 Cod administrativ, dacă consideră cererea prealabilă ca fiind admisibilă şi întemeiată, autoritatea publică emitentă anulează în tot sau în parte actul

administrativ individual contestat sau emite actul administrativ individual solicitat. Dacă respinge în tot sau în parte cererea prealabilă ca fiind inadmisibilă sau neîntemeiată, autoritatea publică emitentă transmite dosarul administrativ cu toate actele autorităţii publice ierarhic superioare. Autoritatea publică emitentă soluţionează cererea prealabilă în termen de 15 zile calendaristice. Prevederile art. 60 alin. (2)–(5) se aplică corespunzător. Dacă prin cererea prealabilă se solicită şi repararea prejudiciului, atunci cererea privind repararea prejudiciului se examinează de autoritatea publică emitentă în procedură administrativă separată.

În conformitate cu art.189 Cod administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorităţi publice poate înainta o acţiune în contencios administrativ. O acţiune în contencios administrativ poate fi înaintată şi atunci cînd autoritatea publică nu a soluţionat în termen legal o cerere. În cazurile prevăzute de lege, precum şi în scopul revendicării drepturilor ce reies dintr-un contract administrativ, acţiunea în contencios administrativ poate fi înaintată şi de autoritatea publică.

În conformitate cu art.194, alin.(1) Cod administrativ, în procedura în prima instanţă, în procedura de apel şi în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătoreşti se soluţionează din oficiu probleme de fapt şi de drept.

În conformitate cu art.195 Cod administrativ, procedura acţiunii în contenciosul administrativ se desfăşoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepţia art. 169–171.

În conformitate cu art.206 Cod administrativ, o acţiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acţiune în contestare); b) obligarea autorităţii publice să emită un act administrativ individual (acţiune în obligare); c) impunerea la acţiune, la tolerare a acţiunii sau la inacţiune (acţiune în realizare); d) constatarea existenţei sau inexistenţei unui raport juridic ori nulităţii unui act administrativ individual sau a unui contract administrativ (acţiune în constatare); sau e) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ normativ (acţiune de control normativ). Acţiunea în constatare prezumă existenţa unui interes îndreptăţit pentru constatarea solicitată. Acţiunea în constatare nu poate fi înaintată dacă reclamantul îşi poate sau şi-ar putea revendica drepturile printr-o altă acţiune prevăzută la alin. (1), cu excepţia situaţiei când se urmăreşte constatarea nulităţii unui act administrativ individual sau normativ.

În conformitate cu art. 207 alin. (1) și alin. (2) lit. f) Cod administrativ, instanţa verifică din oficiu dacă sunt întrunite condiţiile pentru admisibilitatea unei acţiuni în contenciosul administrativ. Dacă este inadmisibilă, acţiunea în contencios administrativ se declară ca atare prin încheiere judecătorească susceptibilă de recurs. Acţiunea în contencios administrativ se declară inadmisibilă în special când nu sunt întrunite condiţiile prevăzute la art. 208.

În conformitate cu art. 208 Codul administrativ, în cazurile prevăzute de lege, până la înaintarea acţiunii în contencios administrativ, se va respecta procedura prealabilă. Dacă autoritatea publică competentă decide cu privire la cererea prealabilă, deşi termenul pentru depunerea cererii prealabile nu a fost respectat, acţiunea în contenciosul administrativ este oricum admisibilă. Această prevedere nu se aplică în cazul în care printr-un act administrativ individual este favorizat un terţ. Dacă procedura prealabilă nu este prevăzută de lege, acţiunea în obligare se admite numai în cazul în care reclamantul a depus anterior la autoritatea publică competentă o cerere de emitere a actului administrativ individual. O acţiune în realizare se admite numai dacă reclamantul a depus anterior la autoritatea publică competentă o cerere prin care a solicitat realizarea, tolerarea sau omiterea unei acţiuni. O acţiune în constatare este

admisibilă numai dacă reclamantul s-a adresat anterior la autoritatea publică competentă cu cerere de constatare.

Astfel, potrivit normelor procesuale menționate, pentru a pune în mişcare o acţiune în judecată, este necesară îndeplinirea cumulativă a unor condiţii de formă și conținut, precum ar fi respectarea competenței jurisdicționale, existența capacității procesuale, achitarea taxei de stat etc. Respectarea procedurii de soluţionare prealabilă a litigiului pe cale extrajudiciară constituie în sine o condiție specială obligatorie de valorificare a dreptului la acțiune în justiție, care necesită a fi întrunită doar în anumite cazuri în funcție de natura litigiului.

În același context, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat că accesul la justiție poate fi limitat, în special prin instituirea condiţiilor de admisibilitate, domeniu în care statul se bucură de o anumită marjă de apreciere. Aceste limitări trebuie să urmărească un scop legitim, asigurându-se o proporţionalitate între interesul persoanei şi scopul legitim urmărit (Guérin contra Franţei, 29 iulie 1998, § 37). Totuşi, limitările nu trebuie să reducă la zero esenţa acestui drept. Regulile de procedură au scopul de a asigura o bună administrare a justiţiei şi, în special, a asigura securitatea raporturilor juridice, iar cei implicaţi în proceduri trebuie să se aştepte ca aceste reguli să fie aplicate (Miragall Escolano ş.a. contra Spaniei, 25 ianuarie 2000, § 33).

Concomitent, judecătorul remarcă că, prin instituirea procedurii prealabile de soluționare a litigiilor nu s-a urmărit restrângerea accesului liber la justiţie, de care, în mod evident, cel interesat beneficiază în condiţiile legii, ci exclusiv instaurarea unui climat de ordine juridică, indispensabil, în vederea exercitării dreptului constituţional statuat de art. 20 din Constituția Republicii Moldova, prevenindu-se, astfel, abuzurile şi asigurându-se protecţia drepturilor şi intereselor legitime ale celorlalte părţi.

În speță, judecătorul relevă că, Codul administrativ instituie obligația respectării procedurii prealabile de soluționare prejudiciară a litigiilor de contencios administrativ, precum și termenul în interiorul căruia urma a fi valorificată acțiunea de contencios administrativ.

Conform cererii de chemare în judecată reclamanta Malic Irina solicită anularea pct.4 din ordinul 302 din 05.08.2021 prin care s-a aplicat sancțiunea disciplinară ”observație”, încasarea în mod solidar a prejudiciului material în sumă de 3900 lei, încasarea în mod solidar a prejudiciului moral în sumă de 90000 lei, încasarea cheltuielilor de judecată,

În argumentarea expunerii despre necesitatea petrecerii procedurii prealabile anterior adresării în instanța de judecată în litigiilor de categoria celor în speță se indică că, litigiul la caz nu se încadrează în categoria acțiunilor de contencios administrativ prevăzute în art. 163 din Codul administrativ, pentru care procedura de examinare a cererii prealabile nu se efectuează.

Totodată, judecătorul reține că, potrivit art. 2 alin. (2) din Codul administrativ anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară şi nu contravine principiilor prezentului cod.

Norma enunțată este de o importanță conceptuală atât pentru legiuitor, autoritățile publice ce realizează activitate administrativă cât și instanțele de judecată din considerentul că, ea asigură caracterul uniform în special al procedurii administrative, dar și al Codul administrativ în întregime. Orice aplicare eronată a prevederilor art. 2 alin. (2) din Codul administrativ este de natură să genereze un blocaj instituțional și o regresie serioasă în materia mijloacelor de protecție legală a drepturilor vătămate eventual prin activitatea administrativă a autorităților publice.

Astfel, derogări de la aplicabilitatea prevederilor Codului administrativ sunt admisibile numai în limitele exigenților legale cumulative prevăzute de art. 2 alin. (2) din Cod administrativ.

Din norma legală citată rezultă că numai anumite aspecte pot fi reglementate prin derogare de la Codul administrativ, și dacă există cumulativ 4 condiții: domenii specifice de activitate; norme legislative speciale derogatorii; reglementarea derogatorie să fie absolut necesară; reglementarea să nu contravină esenței (principiilor) Codului administrativ.

În speță, judecătorul reține că, nu sunt întrunite condițiile legale enunțate de art.2 alin. (2) din Codul administrativ.

Totodată, judecătorul notează că condițiile de admisibilitate a acțiunii în contenciosul administrativ sunt prevăzute de Codul administrativ, dar nu de normele dreptului material.

Or, neexecutarea prevederilor art.257 alin.(3) Cod administrativ de către subiecții de drept competenți nu constituie un motiv pentru instanțele judecătorești de neaplicare a Codului administrativ și soluționarea problemelor de aplicare a legii conform principilor ce guvernează aplicarea legii în timp. Orice altă soluție ar fi contrară nu numai principiului respectării statului de drept, dar și un serios obstacol în dezvoltarea democratică a societății și aplicării imediate a prevederilor Codului administrativ, și totodată, diametral opusă legalității și eficienții activității administrative a autorităților publice.

În concluzia celor indicate supra, având în vedere că, reclamanta nu a respectat procedura prealabilă de solicitare în emiterea actului administrativ cu privire la încasarea în mod solidar a prejudiciului material în sumă de 3900 lei și încasarea în mod solidar a prejudiciului moral în sumă de 90000 lei, instanța în temeiul art. 207 alin. (2) lit. f) din Cod administrativ, va declara inadmisibile pretențiile lui Malic Irina împotriva Regimentului de Stat Major ”General de brigadă Nicolae Petrică” și Marelui Stat Major al Armatei Naționale a RM cu privire la încasarea în mod solidar a prejudiciului material în sumă de 3900 lei, încasarea în mod solidar a prejudiciului moral în sumă de 90000 lei.

În conformitate cu art.224 alin.(1) lit.f) Cod administrativ, instanța de judecată

h o t ă r ă ş t e

Acțiunea lui Malic Irina împotriva Regimentului de Stat Major ”General de brigadă Nicolae Petrică” și Marelui Stat Major al Armatei Naționale a RM cu privire la anularea pct.4 din ordinul 302 din 05.08.2021 prin care s-a aplicat sancțiunea disciplinară ”observație”, încasarea cheltuielilor de judecată, *se respinge*.

Pretențiile lui Malic Irina împotriva Regimentului de Stat Major ”General de brigadă Nicolae Petrică” și Marelui Stat Major al Armatei Naționale a RM cu privire la încasarea în mod solidar a prejudiciului material în sumă de 3900 lei, încasarea în mod solidar a prejudiciului moral în sumă de 90000 lei, se declară inadmisibile în temeiul art.207 alin.(2) lit.f) Cod administrativ.

Se explică reclaantei că, declararea acțiunii ca inadmisibilă în temeiul art.207 alin.(2) lit.f) Cod administrativ, nu exclude posibilitatea adresării repetate în judecată a aceluiași reclaant cu aceeași acțiune.

Hotărârea poate fi atacată cu apel la Curtea de Apel Chişinău. Apelul se depune la Judecătoria Chișinău (sediul Rîșcani) în termen de 30 (treizeci) zile de la pronunţarea dispozitivului hotărîrii. Motivarea apelului se prezintă la Curtea de Apel Chișinău în termen de 30 (treizeci) zile de la data notificării hotărîrii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la Judecătoria Chișinău (sediul Rîșcani).

Preşedintele şedinţei,
judecătorul **Avasiloaie Tatiana**